

norsk reggionettverk
norsk reggionettverk

Det Norske Reggio Emilia Nettverket

NETTVERKSBRREV nov. 2001

KJÆRE REGGIO-FOLK i BARNEHAGER OG SKOLER!!

Så er det vinter igjen, -like vakkert og plutselig som vanlig!

Aller først: LOGO-KONKURRANSEN.

Som dere nok har sett har vi fått en flott logo for det Norske Reggio-Emilia-nettverket på forsiden av brevet!! TAKK TIL ALLE SOM SENDTE INN FORSLAG!

SUPER-TAKK til BARN i LIANE BARNEHAGE i Porsgrunn for de fantastiske tegningene fra dere!

Vi har valgt å sette sammen flere av tegningene, det var vanskelig å skulle velge bort noe!!!

HVA SYNS DERE?? Har vi klart å lage det bra? (Vi er kjempefornøyde selv!!!)

PREMIE vil bli tilsendt!!

NB! Vi synes det er kjempebra å få tegninger fra dere. For at vi skal kunne gi disse en rettferdig gjengivelse må dere bruke tydelige streker, helst tusjtegninger! Bruk gjerne e-post!

Vi i det nordiske nettverket har hatt et travelt og spennende år, med arrangering og gjennomføring av studietur til Reggio som et av høydepunktene! Vi reiste med en flott sammensatt gruppe som fikk det meste ut av oppholdet! Les om noen av opplevelsene inne i brevet.

Det har også vært nordisk samling i Finland, der vi var tilstede, og mange spennende kurs/ konferanser her i landet! Jeg vet at Anna Barsotti har vært i Verdal - Til dere fra Verdal: fortell oss om dette!!

Michele Zini har hatt konferanse om arkitektur for høyskolene i Telemark og Vestfold, send referat!!!

Ellers foregår det MYE spennende arbeid rundt om i barnehager over hele landet!

Skriv til oss om hva DERE jobber med. Send oss et notat (bruk e-post!), gjerne med bilder, om spennende barnehagedager, prosjekt, studieturer, foreldresamarbeid, kurs & konferanser o.l.!!

Som tidligere nevnt er vi også interesserte i å høre fra dere i forhold til det å danne regions- /fylkesvise nettverk, kom med innspill hvis dere har gode ideer om hvordan dette kan fungere.

OG: Vi tar gjerne imot debattinnlegg, leserbrev, litteratur-referanser, spørsmål og lignende!!!!

IGJEN: For at vi skal få sendt dere nettverksbrev med nyheter om Reggio-arbeid er vi HELT avhengige av at dere sender oss stoff!! Bare slik kan vi gi dere et o.k. nettverks- og nyhetsbrev, helst 4 ganger i året. Uten innspill fra DERE blir det bare informasjonskriv, og det er ikke like spennende!!!!?

ADRESSER: Skriv/ mail til: det Norske Reggio-Emilia-nettverket:

ASTRID MANGER privat Høybøgata 19

3681 NOTODDEN

tlf. 350 20048

e-post: bfmoen@online.no

Arbeid: Seksjon for oppvekst

Notodden kommune

Postboks 193, 3674 Notodden

tlf. 350 15109

e-post: a.manger@notodden.kommune.no

TIL DERE ALLE, barn og voksne:

HA EN GOD OG FREDFULL FØRJULSTID, OG NYT JULEFERIEN!

Hilsen Astrid & Kari

*Et lite "referat/ innblikk" fra NORDISK REGGIO-EMILIA-NETTVERK
sin samling i Jakobstad i FINLAND, sept. 2001*

1. PROFESSOR MARITA LINDAHL, FINLAND

"UPPTÄCK DET LILLA BARNETS VÄRLD!-

hur kan barnpedagogerna tillrättalägga en miljö som gynnar barns lärande?"

Marita Lindahl tar utgangspunkt i hvordan barn lærer: Hva gjør små barn? Hvordan tenker små barn?
"MAN MÅSTE BLI MEDVETEN OM BARNET!"

Barnet kjenner kroppen sin, - og lærer gjennom kroppen. Barn gjør det som er viktig for seg!
Dokumentasjon av barns handlinger skal gi den voksne refleksjon. Den voksne må derfor ta barnets perspektiv! Voksne tar seg ofte for liten tid til å ha MENING med det de gjør!
Barnet har alltid mening med det det gjør!

Dårlig samvittighet over hva vi IKKE har gjort når det gjelder barn hjelper ikke, det har vi hatt nok av!
Vi må våkne opp, og bli oppmerksomme på barn! SE BARNET skal alltid være vårt hovedfokus!!

Å jobbe med barn (spesielt små barn?) krever mer av innlevelse og tolkningsferdigheter i forhold til det å ha barneperspektiv. Det er viktig å tenke over vårt barnesyn (er det et "voksent" barnesyn?)

BRUK av video har etiske sider som krever profesjonell veiledning jf. "tolkning/ psykologisering"!
Marita Lindahl har arbeidet sammen med forskeren Ingrid Pramling.
Vi viser til boken: *Att forstå det små barnet*. Hvilke erfaringer tilbyr vi det lille barnet??

Gjennom sin forelesning gav Marita Lindahl oss illustrerende og spennende video-eksempell!! En skikkelig "a-ha-forelesning"!!

2. DOKTORAND ALFREDO HUYOLEOS, Spania (tolk: Anna Barsotti)

"LORIS MALAGUZZI - mannen från Reggio Emilia"

Alfredo HUYOLEOS kommer fra Pamplona, Spania. Han arbeider som atelierist på en småbarns-avdeling i en førskole i Pamplona. I sin doktroavhandling tar han utgangspunkt i Loris Malaguzzi sin tenkning: Man kan aldri se en ide uten å være pragmatisk: Hvordan kan vi "gjøre"/ iverksette ideen?

Huyoleos sier at man ikke kan snakke om LORIS MALAGUZZI uten å snakke om BARNET!
Loris Malaguzzi hadde stort intellekt, - han gjorde ide om til strategi! For å forstå Malaguzzi's tanker må vi derfor se på hans liv!

Malaguzzi var hele sitt liv en "ubekvem" (krevende/påtrengende) mann! Han var kreativ og prøvde å være grenseoverskridende, - han prøvde å "omgå" lover og regler:
Alle har vi en måte å fungere på som tar utgangspunkt i vår bakgrunn. Vi skaffer oss alle "væremåter"
Loris Malaguzzi ville bryte ned de tradisjonelle væremåten hos pedagoger. Han ville at pedagogene skulle få "et nytt blikk" for barnet.

Gjennom å få inn atelieristen i førskolen ville Malaguzzi bl.a. "slå hull i DET SANNE".
Atelieristen kom med en ny synsvinkel, på barnet/barnets læring, på pedagogen, på førskolen. Kunne skape "kaos"! "Fremmede øyne" skal kunne hjelpe oss til å se, og lykkes med hverdagen på en ny måte!

Atelieristen kom med en ny synsvinkel, på barnet/barnets læring, på pedagogen, på førskolen. Kunne skape "kaos"! "Fremmede øyne" skal kunne hjelpe oss til å se, og lykkes med hverdagen på en ny måte! Huyoleos legger vekt på at Loris Malaguzzi var en stor pedagogisk kunstner, en pedagogisk artist! Han var streng og krevende, og med en stor ømhet og kjærlighet til sitt arbeide, til barnet og til den som arbeider ned barn. Det går ikke an, sa LM, å arbeide pedagogisk uten glede, entusiasme, innlevelse! SKRATT er et internasjonalt signal på pedagogisk kvalitet. Å gi opp var for LM en form for middelmådighet.

Alfredo HUYOLEOS har satt fokus på Loris Malaguzzi sitt arbeide med å få inn ulikhet og ulike synsvinkler i arbeidet i førskolene, - og hans bruk av metaforer for å synliggjøre hvilke ideer/ tanker han arbeidet ut fra. Huyoleos fant blant annet ca. 500 lignelser/ fortellinger i Malaguzzi sitt arbeide!

Identitet: når en førskole ikke er klar over eget arbeid/ egen identitet vil det ganske fort bli brukt altfor mange ulike innfallsvinkler i arbeidet. Fokus må flyttes for å få i stand endring! LM sa at man måtte ta utgangspunkt i hvert barn sine ulike sider og de ulike situasjoner barnet kommer i. "Enten er pedagogen i bevegelse eller så eksisterer ikke ped."

Viktig å bruke LYTTING som verktøy for forandring!

Loris Malaguzzi sin tanke var ESTETISK. Han klarte å lykkes med å forbinde handling og tanke. Vi må handle slik at en hele tiden kan mangfoldiggjøre tankene.

Det fins en distanse mellom barn og voksne. Vi har ulike ståsteder. MEN: barn sender oss budskap mellom linjene. Vi må derfor "lete mellom linjene"!

Til slutt, sitat fra LORIS MALAGUZZI:

Uten framtiden kan man ikke nære håp, - dette vet barnet! Barnet, som oss, må leve nær en fysisk vei der en kan kjenne at en også skal komme til å gå i morgen! Denne veien mot fremtiden må være autentisk! Fremtiden er vanskelig å tenke på, men vi må ha håp om denne fremtiden!

3. DIREKTÖR HAROLD GÖTHSON, Reggio Emilia Instituttet i Sverige.

"Mötet med Reggio Emilia är en spegel som uppmuntrar till reflektion över våra egna utmaningar för dagens barn"

Harold Gøtson startet med å vise til "barnet i ringen" (dias fra Reggio Emilia). Hva "taler" dette bildet til oss?? Barnet i sentrum. Hva betyr det at Reggio taler med bilder?

Å fortelle en historie, - handler ikke om hvordan historien skal fortelles! Hvert nytt prosjekt må fortelle sin historie. Våre møter må være for å speile/reflektere - stille spørsmål!

Alt som jeg synes er bra for barn, er det Reggio Emilia ??? Vi må våge å være uenige i spørsmål om Reggio Emilia!!

Hvordan utvikle SVÄRMINTELLIGENS (Ulla Lund). "Å være i en sverm av tolkninger av R E".

Loris Malaguzzi er ikke bare Reggio Emilia, men: han hører i hop med RE, er i "kooperasjon"!

Howard Gardener: Hjernen er i stand til millioner av relasjoner/ lærestiler:

DU utgjør hele forskjellen!

Liker vi å være med hverandre fordi vi er like eller fordi vi er ulike?? Fasett på oss selv.

Mine tanker om Reggio Emilia, sier Harold Gøtson, *er i rørelse!* Anna Barsotti har sagt: *Jeg har så mye mer å forstå!* (etter å ha besøkt RE i årevis!!!).

MEN: hva har møtet med Reggio Emilia gitt oss?

Vi bruker uttrykket: å la oss inspirere av Reggio, -folk i Reggio sier ikke dette!! Hvordan kan vi da si det!! Vi må vært bevisst når vi skal skape vårt eget, etter inspirasjon fra noe annet!

Den dagen vi arbeider i Reggio Emilia- barnehager her i Norden, den dagen har vi tapt!!

" Å være i relasjon til", hva er det?? Vi må stille oss i relasjon til det som gjør at vi kan gå videre! Vi lærer i relasjon til det vi ikke helt deler oppfatning med. Vi må derfor velge det vi har mest nytte av!

Mine og mine kollegers tanker har betydning for arbeidet, -ikke tanker fra Reggio Emilia!

Vi er alle unikt tenkende, handlende og ansvarlige mennesker.

Det er en VERDI å ha et barnesyn som i Reggio, -ikke en metode! NB! Sentimentalitet kring barn!

Ulikheter skal være våre ressurser. HVA VIL VI? Med byen - med barna/barnehagen?

Uten dokumentasjon sitter vi tilbake med bare ord! Vi må utnytte enighet - uenighet i pedagogiske debatter. Kunnskapen må få være en subjektiv prosess. " Slik er det i dag. La oss prøve og så kan vi ev. forandre senere:"

Forskjellene oss mennesker imellom er en verdi ikke et problem. Å kunne forandre oppfatning er å få utvidet perspektivet. Et menneske er ikke et menneske som er på vei til å bli et menneske.

Alice in Wonderland: Hvem er du, - hvem er jeg?

Å sette barnet i sentrum. Fokus på barnet er fokus på mennesket!

Carlina Rinaldi: Om vi setter fokus på barnet setter vi også fokus på pedagogene og foreldrene.

DEMOKRATI: "Barnet er min medborgerlige kamerat." Det er en ressurs i demokratiet å se enkeltbarnet. Barnet må få være et sted der de får erfaring i forhold til demokrati! Reggio Emilia er et lokalpolitisk barnepolitisk prosjekt. Demokratiets sammenhenger danner grunnlaget for et forsvar for demokratiet.

HJEM - FØRSKOLE: Skal våre institusjoner etterligne hjemmet, - eller være en institusjon? Spørsmål som stadig må være gjenstand for dialog/diskusjon i barnehagene.

SPEIL: Vi reiser ikke ut (til Italia) for å finne en metode, men for å få syn på det vi har hjemmel!

Speilet krever at vi reflekterer en måte å stille våre tidligere tolkninger til nye tolkninger.

Vi behøver sterkere speil! Vi må kjempe for å skape dialog med samfunnet.

Harold Gøtson refererte til slutt Loris Malaguzzi: Vi må ingenting gjøre uten GLEDE! Det må være en joker i leken! Det kreves minst en gal onkel i et barns liv før det kan utvikle seg!

4. Barnehagekonsulent Astrid Manger, Norge

VI HAR EN FORPLIKTELSE FOR BARN!

Hvordan skal vi arbeide for at våre politikere skal kunne FORSTÅ at barnet er det viktigste vi kan satse på i samfunnet! Vi må vise fram det vi gjør. Gjennom dokumentasjon av arbeidet blir barna og arbeidet vårt synlig!

Kommunale rammeplaner og prioriteringer skal være med og skape det magiske utviklingsløpet for alle barn!

5. Småbarnspedagog Ragnhild Lysbakken, Norge

DOKUMENTASJON AV LÆRING OG UTVIKLING HOS DE YNGSTE BARNA .

Arbeidet på "FILIOKUS", en nystartet avdeling for de aller minste i Solhaug barnehage i Notodden. Hvordan dokumentasjon får oss til å SE BARNET og alt det magiske og fantastiske som skjer i den første læringen og utviklingen.

6. rektor Elisse Heiinima, Finland

"REVIVED OBJECTS - a Pedagogical Project Supported by European Commission"

Participants in the project: Three towns in Finland, France and Italy.

The project seeks to foster European citizenship through civic and democratic education, specifically by proposing actions and activities aimed at making young generations aware of the limits to growth, the community of interests between human-beings and the environment and the reuse of waste materials. The project tells us about creative recycling, -learning from nature!
RECYCLING IS TO ENABLE SOMETHING TO BE RE-BORN!

RE-MIDA - King Midas, -the home of objects!

The main idea of the project is to foster the spreading of creative recycling centers (like Remida) to other European cities and countries, based on the experience developed in Reggio Emilia.

Another goal is to organise relevant initiatives targeted towards teachers, aimed at fostering a pedagogical culture which is attentive to the reutilization of reclaimed waste materials.

The idea of reusing materials for creative and didactic purposes can be applied both at pre-schools and at other educational levels. The project is primarily targeted towards young children who attend the basic school system, and their teachers and all those who collaborate with them: artists, pedagogues, creative artists and so on.

7. Prosjektledare Karin Eskesen, Danmark

"The Environment as the 3rd Teacher - from a Danish perspektiv."

Hvordan kan vi, gjennom å endre interiøret i rommet, gjøre barnets utvikling, læreprosesser, dagligliv til the vantage point? Vi må tillate barn å være kreative.

Karin Eskesen illustrerte med eksempler fra danske skoler og førskoler.

VI MÅ STILLE ULIKE SPØRSMÅL:

Hva er spesielt for oppdragelse når det gjelder det danske barnet ? Hvilke forhold lever danske barn under? Når vi diskuterer og lager til skole- og førskolemiljø, er vi da "nøytrale" i forhold til barn og barns læring? Hvilket barnesyn reflekterer tilretteleggelsen av rommet og miljøet??

Hvordan kan vi "se igjen" et barnesyn som anerkjenner at barn har ulike evner og måter å lære?

Hvordan kan vi på best måte støtte barnet i dets læring og utvikling?

HVA "ER" MILJØET:

Et sted å lære

Et sted som støtter læreprosessene

Et sted som støtter barn som kunnskapsskapere

Et sted som støtter selvstendighet

Et sted som støtter fellesskap

Et sted som tilbyr flere og ulike aktiviteter.

Et sted å være / å leve / en møteplass

MILJØET/ OMGIVELSENE skal tilby:

Synlighet, - miljøet skal være enkelt å "lese og forstå".
 Endringsmuligheter og spenning.
 Utfordringer og spørsmål.
 Ro/ avslappethet og stabilitet.
 Imøtekommenhet i forhold til personlige interesser og strategier.
 Muligheter.
 "Å få være alene" & fellesskap.
 Konsentrasjon og variasjon.
 Estetiske opplevelser.
 Plass for å lære og å leve.

LÆRERENS ANSVAR ER BLANT ANNET Å ANALYSERE FØLGENDE:

Hvordan fungerer gruppen av barn og det enkelte barnet?
 Hva er barna interesserte i å lære?
 Hva er det nødvendig at barna lærer?
 Hva har barna rett til å lære?
 Hva er de i stand til å lære?
 Hvilke aktiviteter kan "støtte" barna?
 Hvilke materiale kan "støtte" barna?
 Hvilke endringer er påkrevd i miljøet og hvorfor?
 Hvordan vil endringene i miljøet støtte barna i deres utvikling og læring?

8. Pedagog Benny Dahlberg, Sverige

"FANTASI - ett projekt om barns förhållande till sin egen fantasi"

Pedagog Benny Dahlberg knyttet sitt foredrag opp mot egen praksis. Et prosjekt hvor barns fantasi og kreativitet skulle belyses. Prosjektet startet med barns arbeid i forhold til leire. Pedagogisk dokumentasjon av arbeidet kunne kanskje gi personalet noen svar på hvordan barn ser på sin egen fantasi. De ønsket bla. å vite mer om på hvilken måte man kan stimulere barns fantasi til kreativitet? Og ser barn fantasi som en ressurs? Personalet dokumenterte barnas arbeid med leire, de hadde også noen spørsmål til barna om fantasi.

- *Hva er fantasi?*
- *Hvor fins fantasi?*
- *Kan man bestemme over fantasi?*
- *Kan fantasi bli til virkelighet?*
- *Kan man se fantasi?*
- *Kan man fantasere sammen?*

De fleste av disse spørsmålene viste seg å være for vanskelige for barna, de svarte vet ikke og kanskje. Men spørsmålet om man kan gjøre fantasi sammen inspirerte to jenter til å begynne på en fortelling om eventyrskogen, samtidig som de malte. Etter hvert knyttet denne fortellingen seg opp mot flere uttrykksformer, og flere barn ble med i prosjektet om eventyrskogen. Prosjektet endte med en teater oppsetning, med kostymer og innhold inspirert/laget av barna.

Noen av personalgruppens refleksjoner etter prosjektet:

- *Barnas fantasi og kreativitet var inspirert av annet materiale enn det de voksne hadde tenkt.*
- *Barnegruppen, som pedagog - diskusjoner barn-barn kommer fram til løsninger for barn.*
- *Tilgjengelighet i ulike materialer, gir skapende virkelighet for barna.*
- *Kolleger som samtaler om dokumentasjon, får fram ulike perspektiv å drøfte utfra.*
- *Pedagogisk dokumentasjon gir mulighet til å gå til bake til det som har vært.*

KUNSTNERE I BARNEHAGENE I NOTODDEN - et samarbeidsprosjekt for å "få nye øyne" inn i barnehagen!

De kommunale barnehagene i Notodden arbeider etter hovedprinsippet: SE BARN! Gjennom dokumentasjon av barnet i lek og læring skal vi utvikle kvaliteten i barnehagene. Etter inspirasjon fra arbeidet i Reggio Emilia og med bakgrunn i alt arbeid som er gjort i barnehagene, vil vi skape vår egen NOTODDEN-BARNEHAGE!

Et av satsingsområdene til Notodden-barnehagen er å få til et samarbeid mellom personer med ulik profesjonell og sosial bakgrunnen slik at vi får en stadig pågående kommunikasjons- og konfrontasjonsprosess i barnehagene våre.

Det er viktig å understreke at hovedfokus alltid skal være på barnet, - ikke på den enkelte kunstner, den enkelte voksne, og / eller det uttrykk disse representerer. Dette betyr likevel at personalet ser med stor forventning og glede på det å delta i et samarbeid som også skal tilføre inspirasjon og få fram magiske øyeblikk i det daglig arbeid i barnehagen.

Ideen med å få tilsatt personer med ulik kunstfaglig bakgrunn har sitt utgangspunkt i ønsket om at nye øyne, i tillegg til de øyne vi alt allerede har i barnehagen., skal SE BARNET. Dette vil også øke mulighetene til motsetninger og gi styrke via nye innsikter og ny utvikling i forhold til hva barn kan. I tillegg vil det hjelpe pedagoger og de andre tilsatte til en bedre forståelse av hvordan barn lærer.

Vi har nå, i en prøveordning, tilsatt kunstner i 10% stilling i hver av de seks kommunale barnehagene. Alt fra tekstil kunstner, keramiker, billedkunstner, maler/ maskekunstner til musiker og historieforteller gjør nå dagene enda mer spennende for barn og voksne i Notodden-barnehagen. I tillegg til å være i barnehagen og nærmiljøet, drar også barna og besøker noen av kunstnerne i atelieret/ verkstedet deres, på deres arena..

Det å få ulike kunstnere inn i arbeidet i barnehagen skal resultere i bredere dokumentasjon av barnet og barnets læring. Når både pedagoger, assistenter og kunstnere dokumentere arbeidsprosessene blir det dannet et sterkere grunnlag for refleksjon rundt vårt arbeidet med barna. Det at flere ulike øyne ser det som skjer med sin egen bakgrunn som referanseramme gir et rikere bilde av barnet.

Barn har krav på det beste vi kan gi. Dette krever av oss at vi må lære mest mulig om barn og deres handlingsmåter. Vi kan ikke lenger støtte oss i vår egen opplæring og bakgrunn for å ruste barna til deres framtid. Vi må være villige til å ta imot læring om barn fra barn! Slik læring kan vi kun få gjennom å observere deres handlinger og utsagn, og bruke denne dokumentasjonen til å reflektere rundt vår praksis, vårt arbeide med barn.

En ide er også at hver barnehage skal ha et "rom for kunstnerlig utfoldelse", et atelier. I dette rommet kan alle barn få oppleve å mestre ulike teknikker, ulike symbolske språk og det å gi ulike inntrykk nye og egne uttrykk. Atelieret skal ha en provokativ og forstyrrende effekt/ affekt på eksisterende metoder og ulike tanker rundt hva barn er og kan!

- Dere vil få høre mer om dette senere, OG TA GJERNE KONTAKT!!!!

NYE STUDIETURER TIL REGGIO-EMILIA i 2002, våren 2002 + høsten 2002.

Vi har igjen gleden av innby dere til studietur/ ukeskurs om arbeidet i barnehagene i Reggio Emilia. Det norske Reggio-Emilia-nettverket får neste år anledning til å delta på turer til Italia sammen med det svenske nettverket (våren 02) og danske nettverket (høsten 02), i samarbeid med Reggio Children.

Studieturene vil også denne gangen omfatte forelesninger som gir en introduksjon til Reggio Emilia filosofien og studiebesøk i noen (mangel) av institusjonene. I tillegg vil vi få delta i ulike kulturelle arrangementer. Det vil i alt være ca. 100 deltagere med. Det Norsk Reggio-nettverket vil få ca. 30 plasser på hver tur.

Vi inviterer herved pedagoger fra barnehage og skole, annet personale i barnehage, administrativt personale i kommunene, politikere, pedagoger fra Høgskolene, arkitekter og ellers andre som beskjeftiger seg med og er opptatt av barn.

Vi kommer tilbake til program over nyttår, men dere kan bruke vedlagt påmeldingsskjema hvis dere allerede nå vet at dere ønsker/har mulighet til å delta og slik vil sikre dere plass.

Vi tar forbehold om nok deltagere for å kunne gjennomføre turen.

TIL STUDIETUREN:

Avreise fra Norge vil være en lørdag og vi vil være tilbake i Norge neste lørdag/søndag.

Avreise skjer samlet fra Gardermoen (tilknytning fra andre steder i Norge) via København eller Frankfurt til Bologna eller Milano - og tog til Reggio Emilia. Returen foregår etter samme rute.

Vi vil ordne med flybillettene (+togbilletter i Italia) og disse blir utlevert ved ankomst Gardermoen.

Ved avreise om lørdagen får vi en ettermiddag/kveld + en hel dag til å bli litt kjent i byen Reggio Emilia før kurset starter opp på mandag MORGEN! Vi anbefaler dette da uken med ferdig opplegg blir HARD og KREVENDE. Det er derfor godt å ha Reggio litt "under huden" før vi starter opp!

REISEN: Flyreise t/r Norge-Italia + tog/buss t/r flypl.-Reggio: ca. kr 5 000.

KURSPAKKEN: Daglige forelesninger, institusjonsbesøk, fest-middag +
Overnatting* m/fr. på hotel Astoria, (+ ekstra.-natt): ca. kr 12 000.

*For de som ønsker enkeltrom på hotellet kommer et tillegg på ca. kr 2 000.- for hele kursuken.

NB! NB! PRISENE ER FORELØPIGE!!!!!!

FORBEREDELSE til STUDIETUREN:

Det vil være en stor fordel at dere har lest om virksomheten i Reggio-Emilio før dere drar.

VI KAN ANBEFALE FØLGENDE LITTERATUR:

D-som Robin Hoods pilboga - Barsotti (norsk: Skapende kommunikasjon)

Ett barn har hundra språk - Wallin m.fl.

Reggio och de hundra språken - Wallin

Om øgat fick makt - Wallin

Modern barndom nr. 2: Att skarpa øgat - om pedagogisk dokumentasjon

+ annet (se vedlagt litteraturiste fra REI i Stockholm.)

Dere kan også lete på inter-nett: Reggio-Children har egne sider.

TILBAKEMELDINGER FRA STUDIETUR til REGGIO-EMILIA, febr. 2001 -

FORELESNINGER:

AMELIA GAMBETTI, pedag.

TIZIANA FILIPPINI, pedagogist

TIZIANA FILIPPINI

MICHELE ZINI, arkitekt

IVANA SONCINI, psykolog

MARIANO DOLCI, dukketeater

PAOLA CAVAZZONI, pedag.

og DANIELA LANZI, pedag.

Informasjon om virksomheten Reggio Children

Erfaringer fra Reggio Emilias førskoler og småbarnssenter, sett ut fra historiske, kulturelle og pedagogiske aspekt

Observasjon, oversettelse/omsetting og dokumentasjon

Metaprojekt om barns fysiske omgivelser

Inkludering av barn med spesielle behov

Bruk av dukker i førskole- og småbarnssenter

Utdanning og dens betydning i dag

D.S.

PLENUMSDISKUSJONER

"Friends of Reggio-Children" - "DET Å DELTA"

Spørsmål fra deltagerne - svar fra representanter fra Reggio-E.

Jf. Dagens tema

GRUPPEARBEIDER

INSTITUSJONSBESØK:

Førskoler/småbarnssenter:

25. April, Arcobaleno, Salvador Allende, Balducci, Bellelli, Diana, H.C. Andersen, Panda, Peter Pan, La Villetta, Neruda +??

Annet (gjelder alle delt.):

Småbarnssenteret "VIA GRAMSKI "

Kreativ resirkulering, "REMIDA"-senteret

Dokumentasjonsenteret

Foreldrecooperativet "PANTAREI"

REISEBREV FRA NOEN AV DELTAGERNE februar 2001.

OG: vi oppordrer alle som har vært i Reggio om å sende oss betraktninger!!!

**

REISEBREV FRA REGGIO EMILIA v/ Odd Gudheim, skolesjef Røyken kommune

Da jeg dro til Reggio Emilia, hadde jeg Hyggen skole som referanse. Barnehagene i Røyken har til nå uttalt at de foreløpig vil være avventende til det som skjer på Hyggen skole.

Et viktig motiv for meg var å få vite mer om aktiviteten og begrunnelsen for det som skjer i Reggio Emilia. Rektor har til nå ikke hatt noen likeverdig samtalepartner i meg. Jeg har støttet arbeidet - men vært ellers tilskuer.

Det som gjorde størst inntrykk på meg, var den ideologiske sikkerhet, den troen på barnets utviklingsmuligheter, den troen på at de aktivitetene som barnehagene utførte - førte frem til resultater. Utgangspunktet var alltid barnet - ikke personalet.

Og resultatene så vi i form av grundig dokumentasjonsarbeid. Her har vi noe å lære! Dokumentasjon fungerte som et spor, en hukommelse for det som hadde pågått. Det var en form for kulturproduksjon - en måte å kommunisere med omverdenen, med foreldre og politikere. Overført til mitt "makro-nivå": Er jeg flink til å dokumentere skolens og barnehagens verdier? Har vi en kommunal, offentlig næst? Har vi en felles kommunal identitet, har vi legitimitet mot omverdenen? Står ansatte, foreldre, ledere og politikere fram i Røyken og målbærer de samme grunnverdier, arbeider vi i samme retning?

Jeg jobber nå mot det politiske system for å få en felles plattform et politisk utdanningsdokument. Turen til Reggio Emilia gav meg perspektiv og inspirasjon til videre arbeid.

Hilsen fra Odd Gudheim, Røyken kommune.

***

REISEBREV FRA REGGIO EMILIA, v/ Ellen Karlsen, Notodden

Hei, og takk for en flott uke sammen med dere alle i Reggio Emilia.

Jeg må innrømme at jeg ikke visste så veldig mye om Reggio Emilia da jeg fikk tilbudet om å være med. Jeg leste derfor litteratur og så en video fra Diana barnehagen, det ga inspirasjon og forventninger.

Fremme i Reggio sto inntrykkene i kø. Fra måten vi ble mottatt på av Reggio-Children representanter, ansatte i kommunen/barnehagene og dyktige tolker, - til all kreativiteten ute i institusjonene. Alle forelesningene ga god og ny innsikt i en spennende barnehagefilosofi.

I forbindelse med besøkene i barnehagene ble jeg først og fremst fascinert av de lyse, åpne rom, arkitektur og innredning. Bruk av speil, lysbord og andre tekniske hjelpemidler ga nye perspektiver. Bruken av overhead ga også noen aha-opplevelser. Jeg har benyttet dette en del selv, men oppdaget nye og artige bruksområder. Dette har jeg i ettertid forsøkt i barnehagen, til stor begeistring for ungene. Det at fokus var rettet så bevisst mot barnas egenutvikling, har vi unektelig mye å lære av. Høydepunktet var likevel å få gå rundt i barnehagene og suge til meg all kreativitet på formingssiden, og registrere hva riktig pedagogisk tilrettelegging kan utrette i forhold til så små barn. Det skal bli spennende å se hva vi kan få til i våre egne barnehager i vårt eget lokalmiljø.

Takk og hilsen fra Ellen Karlsen, Høibøgt. 5, 3681 Notodden, e-post: b-b-k@online.no

***

ET PEDAGOGISK MØTE MED FOKUS PÅ IDENTITET OG KULTURELLE FORHOLD.

* "Å miste identitet gjør man dersom man lukker seg inne isteden for å være i kontakt med dialogen." sitat fra Tiziana Filippini forelesning om temaet I DAG.

Møte med barnehagene og forelesningene i Reggio Emilia står fram med pedagogiske føringer som er nært knyttet til byen, politiske og kulturelle forhold i Italia. Den demokratiske tanken skal løftes fram, og barna skal støttes til framtidige samfunnsborgere. I kommunikasjon og bearbeiding ligger kjernen til fremtiden for barn, pedagog og foreldre. De ulike rollene skal diskuteres for å få fram nye ideer, det nye og det gamle skal møtes i samtiden uten at identiteten skal utvaskes. I praksis utføres dette ved at dialogen står helt sentralt mellom individ og gruppe på ulike nivå. Barnehagene var preget av dokumentasjon av barnas opplevelser, kompetanse, nysgjerrighet, utforskertrang og bearbeiding av erfaringer. Barna fikk muligheter til ulike uttrykksformer som lek, drama tegning, maling, bevegelser, lyd osv. Det pedagogiske arbeidet er nøye planlagt med utgangspunkt i dokumentasjonen fra barnas tidlige arbeid, der barnas nysgjerrighet og refleksjon står i fokus.

Slik jeg kjenner norske barnehager er vi gode på å gi barna opplevelser, men utfordringen for oss er etter min erfaring om vi utnytter opplevelsene godt nok. Er vi voksne nok nysgjerrige? Undersøker og utforsker vi omgivelsene godt nok sammen med barnet? Gir vi barna gode nok muligheter til fordypning og bearbeiding? Utnytter vi barnas spørsmål slik at de kan forske seg fram til løsninger? Tar vi vare på barnas mangfoldige uttrykk?

I Reggio Emilia var pedagogisk arbeid en kjede av refleksjoner over hva de ville med sine pedagogiske institusjoner. Over hvordan de ser på barn og kunnskap, og over hvordan man møter barn som er født med kompetanse og resursser!

Hilsen fra Ragnhild U. Lysbakken, , Notodden e-post

Bestillingsliste / LITTERATURLISTE

TIL: REGGIO EMILIA instituttet

Box 44037

100 73 Stockholm

tlf. +08 737 59 67

fax. +08 447 62 03

Tall: Artikkel:

- Children, spaces and relations -R.Ch. & Domus Academy
- Everything has a shadow .... -Reggio Children
- Modern barndon nr. 3, Miljø och material
- Modern barndon nr. 5, Demokrati och delaktighet

- Ett barn har hundra språk, Karin Wallin m.fl.
- Mer om hundra språk, Barsotti m.fl.
- D-som Robin Hoods pilbåge, Barsotti

- REGGIO TUTTA, A guide to the city of Reggio
- The hundred languages of children, Narrative of the possible

Pris:

Sv.kr 420:-

Sv.kr 220:-

Sv.kr 50:-

Sv.kr 50:-

Sv.kr 100:-

Sv.kr 110:-

Sv.kr 180:-

Sv.kr ?

Sv.kr ?

Materiell og faktura sendes:

Navn: .....

Arbeidsplass: .....

Adresse: .....

Tlf.: .....

norsk reggionettverk

SØKNAD / PÅMELDING - STUDIETUR til Reggio-Emilia i Italia
RETURNERES SENEST 20. januar til: Astrid Manger, Høybøgata 19, 3681 NOTODDEN

NAVN	
Privatadresse Telefon / e-post	
Arbeidsplass, Stilling	
Arbeidsadresse Telefon / e-post	
Medl. av det norske Reggio-nettverket	
Jeg har tidligere vært på studietur til Reggio Emilia/ Når	

Jeg ønsker å delta på den svenske turen (jf. svensk tolk + Astrid) våren 2002, uke 20.	Alternativ ☐ 1 Alternativ ☐ 2
Jeg ønsker å delta på den danske turen (jf. dansk tolk + Kari) høsten 2002, uke ?	Alternativ ☐ 1 Alternativ ☐ 2
Jeg ønsker enkeltrom på Astoria (NB! pristillegg)	
Jeg ønsker å dele rom med	
Jeg ønsker at nettverket organiserer turen t/r OSLO (ev. annet) - Reggio Emilia	
Jeg ønsker å organisere min egen reise t/r Norge - Reggio Emilia	

.....
sted/dato

.....
underskrift

Det Norske Reggio-Emilia-nettverket
v/Astrid Manger,
Høybøgt. 19, 3681 Notodden

Jeg/vi ønsker å være medlem av det Norske Reggio-nettverket:

NAVN PÅ MEDLEM (barnehage/ skole/ person/ organisasjon)	Navn på kontaktperson	Adresse	Postnr./-sted

Tlf. arb.	Fax.	e-post

Jeg/vi har brukt giro og betalt kr. 200,- for medlemskap i 2002:

TIL Kontonr. 7694 05 01292

Reggio-Emilia-nettverket
Høgskolen i Telemark
Postboks 203
3901 PORSGRUNN

NB! Betalingsinformasjon
Medlemskap 2001
Prosjekt Reggio
7003 97018, 97.70-4-12